

Bijlage 3 Quarantaine/isolatie als gedwongen maatregel.

1. Deze kan nu worden toegepast bij nauwe contacten. Vereist is wel dat er ernstig gevaar voor de volksgezondheid is. Dat is ook een vraag naar evenredigheid want het gaat om een ingrijpende maatregel. Hier moet de arts infectieziektebestrijding van de GGD over adviseren aan de voorzitter van de veiligheidsregio. Dat advies speelt ook een rol bij de beoordeling van het OM om een verzoekschriftprocedure te starten en als het tot zo'n procedure komt, zal ook de rechter dit meewegen.

2. De houding van de GGD is tot nu toe sterk terughoudend. Zij vinden voorsnog dat een gedwongen maatregel bij dit virus niet noodzakelijk en evenredig is. Daarbij zal ook een rol spelen dat zij niet graag worden gezien als gezondheidspolitie. Zonder advies waarbij de GGD stelt dat er in de betreffende situatie ernstig gevaar voor de volksgezondheid is, zal een officier van justitie zeer waarschijnlijk geen verzoekschriftprocedure starten en zal de rechter de maatregel niet bekrachtigen. De GGD is bij de bestaande wettelijke quarantaine verplichting al terughoudend. Voor reizigers uit hoog risico gebieden zien zij nog minder aanleiding voor het laten opleggen van een quarantaine verplichting.

3. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding om gedwongen quarantaine mogelijk te maken voor reizigers uit hoogrisicogebieden. Het enkele feit dat je uit zo'n gebied komt is dan voldoende om aan één van de drie huidige voorwaarden te voldoen ('dusdanig nauw contact hebben gehad' + ernstig gevaar voor de volksgezondheid en niet vrijwillig bereid). Dat je uit zo'n gebied komt moet natuurlijk wel aangetoond worden. Alsdan hoeft geen onderzoek plaats te vinden om nader contact in beeld te brengen, zoals dat volgens de huidige wettekst wel moet. Dat ontlast de GGD op dat punt. Wel is nog vereist dat er een ernstig gevaar voor de volksgezondheid is. Daarover moet de arts infectieziektebestrijding van de GGD nog adviseren aan de voorzitter van de veiligheidsregio. Dat advies is van belang voor de verdere procedure, zoals gesteld onder 1.

4. Essentieel voor de uitvoering van dat wetsvoorstel is dat de GGD de personen die het betreft in beeld krijgt. Het wetsvoorstel bevat daar nu geen specifieke bepalingen voor. De reden is de tijdsdruk (mede doordat eerder is afgesproken niet langs de AP te willen gaan). Daarom is in de toelichting bij het wetsvoorstel aangegeven dat met papieren 'passenger locator forms' (PLC) zal worden gewerkt. Deze kunnen door de vervoerder worden uitgedeeld met het verzoek deze in te vullen waarna de vervoerder deze verzamelt en naar de GGD'en (die het aangaat) zal verzenden. Voor digitale verwerking door de vervoerder zal eerst een wettelijke grondslag moeten worden geschapen en daarvoor moeten we langs de AP.

5. Het wetsvoorstel heeft betrekking op alle reizigers die vanuit hoogrisicogebieden naar Nederland reizen. Dat moet nu ook wel omdat anders willekeurig wordt gesuggereerd en het bovendien in relatie tot het ernstige gevaar voor de volksgezondheid niet uitlegbaar is dat enkel op bepaalde reizigers wordt gericht. Dat gesteld zijnde, is het wetsvoorstel praktisch alleen redelijkerwijs uitvoerbaar bij havens en luchthavens. Daar kan goed gecontroleerd worden en heeft de wet ook enige instrumenten om vervoersmaatschappijen tot medewerking te bewegen. Bij vervoer over land kan wellicht met de NS of busmaatschappijen worden afgesproken dat PLC's worden uitgedeeld indien zij reizigers uit hoogrisicogebieden vervoeren, maar bij zelfstandig vervoer (auto, camper) is dat niet mogelijk. Ook is de verwachting dat niet alle reizigers uit hoogrisicogebieden netjes hun PLC invullen. Die PLC's worden nu al in de luchtvaart gebruikt en de ervaring is dat ze veelal niet of incompleet/onleesbaar worden ingevuld. Reizigers die al die bestrijdingsmaatregelen maar niks vinden, zullen niet geneigd zijn deze formulieren in te vullen. Zeker niet als de consequentie is dat ze als gevolg daarvan geconfronteerd kunnen worden met een quarantainemaatregel. Kortom, alleen grenscontroles zullen enigszins effectief kunnen zijn. Dan moeten alle vervoermiddelen worden aangehouden, wat een erg belastende maatregel is. Bovendien is er dan nog het risico dat iemand die uit een hoogrisicogebied komt niet de waarheid vertelt, en bij Schengenlanden komt er geen stempel in het paspoort.

6. Er is over het concept wetsvoorstel interdepartementaal geconsulteerd. Er is vanuit CZW/BZK en JenV (mensenrechten) grote kritiek op het voorstel omdat de onderbouwing voor deze verstreckende maatregel onvoldoende is. Ook het feitelijk ongelijke speelveld houdt naar hun

mening willekeur in. Er wordt op gewezen dat de huidige onderbouwing en het feitelijk ongelijke speelveld het wetsvoorstel erg kwetsbaar maakt als het gaat om de toets aan het EVRM.

7. Over het wetsvoorstel is ook GGD/GHOR-NL geraadpleegd. Zij hebben in een informele reactie laten weten ernstige twijfels te hebben over nut en noodzaak. Inzet van de mogelijke maatregel vinden ze onevenredig in relatie tot nauwe contacten in Nederland die niet meewerken en veel riskanter zijn voor de volksgezondheid dan reizigers uit hoogrisicogebieden. Ook vinden ze het wetsvoorstel buiten proportioneel omdat het feitelijk ongelijkheid schept tussen de verschillende wijzen van vervoer waarmee personen uit hoogrisicogebieden naar Nederland kunnen reizen (het onder 5 aangehaalde punt). Verder vinden ze het simpelweg onuitvoerbaar vanwege capaciteitsgebrek.

8. De onderbouwing van het wetsvoorstel is hiermee niet gebaseerd op medische gronden. Er is geen door deskundigen gestaafd verhaal over het ernstige gevaar voor de volksgezondheid als gevolg van reizigers uit hoogrisicogebieden. Er is ook geen OMT advies waarop geleund kan worden.

9. Het onder 8 gestelde en het feitelijk ongelijke speelveld maakt dat dit wetsvoorstel in zijn huidige vorm mogelijk niet door de ministerraad komt. Mocht het omwille van politieke druk daar wel doorheen komen, zal de RvS zeer waarschijnlijk een negatief advies uitbrengen. De TK zal gelet op de eerdere kritiek over de voorgenomen quarantaine toepassing bij nauwe contacten dit wetsvoorstel zeer waarschijnlijk niet juichend ontvangen. Er is dan een sterk politiek afbreukrisico.

10. Zelfs als het wetsvoorstel wel in het Staatsblad komt en inwerking treedt, zal toepassing van de nieuwe bevoegdheid zeer waarschijnlijk sneuvelen bij het OM of de rechter, als er geen medische onderbouwing van het ernstige gevaar voor de volksgezondheid, zoals bedoeld onder 2, in een concrete zaak door de GGD wordt gegeven. De GGD zal dan immers kunnen stellen dat het risico van verblijf in een hoogrisicogebied niet dusdanig ernstig gevaarlijk is voor de volksgezondheid (zeker als iemand bijvoorbeeld aangeeft in een camper te hebben rondgereisd en zeer voorzichtig is geweest) dat dit opweegt tegen de ingrijpende aard van de maatregel. Los daarvan zal de rechter de toepassing van de bevoegdheid ook kunnen toetsen aan het EVRM en zoals onder 6 is aangegeven, is dit alleen daarom al kwetsbaar.

11. Het advies is daarom dit wetsvoorstel alleen door te zetten als er medische steun voor komt, bijvoorbeeld met een OMT advies. De GGD moet hier verder hoe dan ook ondubbelzinnig achter staan. De GGD is verplichte adviseur van het bevoegd gezag voordat deze een gedwongen maatregel mag treffen en ook de verplichte uitvoerder van de gedwongen maatregel.

12. Indien die steun er is van de GGD is vervolgens het advies om dit wetsvoorstel niet zonder nadere aanpassing door te zetten. Die aanpassing betreft in ieder geval registratieverplichtingen voor te stellen. Dit kan door vervoerders, reisorganisaties of bookingsites die klanten hebben die vervoer, een reis of accommodatie boeken naar of in een hoogrisicogebied de NAW gegevens plus telefoonnummer en reisperiode van die klanten digitaal te laten doorgeven naar een centraal punt. Daarvoor kan een organisatie, niet zijnde de GGD, bij wet worden belast met het digitaal verwerken van deze gegevens opdat zij naar de relevante GGD worden doorgestuurd. Aldus zijn verreweg de meeste reizigers naar hoogrisicogebieden in beeld. Enkel degenen die op de bonnefooi gaan of via een buitenlandse site boeken, blijven uit beeld. Het bellen van de in beeld gebrachte reizigers zou ook door die organisatie of een andere organisatie dan de GGD kunnen geschieden. Hiermee wordt de GGD ontlast. Zij hoeven enkel aan het werk indien bij de in beeld zijnde reizigers een steekproef wordt gehouden of indien er indicaties zijn dat personen zich niet vrijwillig aan de maatregel houden.

13. Een alternatief voor dit wetsvoorstel zou nog kunnen zijn het invoeren van een verplichting voor reizigers uit hoogrisicogebieden om (binnen een bepaalde periode na binnenkomst in Nederland) op verzoek een negatieve testuitslag te tonen. Bij gebrek daaraan zou een sanctie (boete) kunnen worden opgelegd. Iets vergelijkbaars hanteert Duitsland. Dit gaat beduidend minder ver dan de quarantainemaatregel voor inkomende reizigers uit hoogrisicogebieden. Het is

wel verstandig om dat vanwege de handhaafbaarheid op te nemen in combinatie met de registratieplicht, bedoeld onder 12. Bovendien zou een registratieplicht bij luchthavens kunnen worden ingesteld voor reizigers die hebben geboekt bij buitenlandse maatschappijen. Overigens zou ook het in de wet opnemen van de mogelijkheid om medewerking aan het BCO af te dwingen (met een last onder dwangsom) dit alternatief kunnen versterken. Dat alternatief laat onverlet de huidige mogelijkheid om gedwongen quarantaine toe te passen bij besmette personen (die dus wel positief hebben getest).

14. Voor de aanpassing, bedoeld onder 11, of het alternatief, bedoeld onder 12, dient wel voldoende tijd te worden uitgetrokken om dit uit te zoeken, te consulteren en te toetsen (AP).